

2020-ci ilin 44 günlük Vətən Müharibəsində

ən bizləri beş illik zaman kəsiyi ayırır. Lakin hər il olduğu kimi, bu il də müharibənin başladığı gündən sona çatdığı günədək hərgünkü xronikanı yenidən yaşayır, həmin günlərə qayıdır, hadisələrin fonunda 30 il sonra torpaqlarımızın azadlığı uğrunda mübarizəyə qalxdığımızı, böyük bir yol keçərək Böyük Zəfərə imza atdığımızı, ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdiyimizi məmnuniyyət hissi ilə xatırlayırıq.

44 gün... Tariximizin şanlı səhifələrinə qırmızı xətlə yazılan həmin günlər bizi Böyük Qələbəyə aparən günlər idi. Müharibənin ilk günündən-27 sentyabrdan böyük itkilər versək də, övladlarımızı itirsek də, onlar şəhidlik zirvəsinə yüksələrək oradan bizə qələbənin yaxında olacağını dihtə edirdilər. Bəli, Böyük Zəfərə hər gün bir addım yaxınlaşdıq... Bunu görən düşmən isə əsl xislətini göstərməyə çalışırdı. Artıq bizim Suqovuşan, Zəngilan, Füzuli, Qubadlı, Xudafərin kimi qələbələrimiz nankor erməninin hirsinə səbəb olmuşdu. Bu səbəbdən də o, həm diq-qəti yayındırmaq, həm də acığını çıxmaq üçün müharibə meydanından çox uzaqlara əl atır, dinc əhalini hədəfə almaqla, əsl xislətini ortaya qoyurdu. Beləliklə, 44 günün 2-si Bərdənin taleyinə yazıldı...

BƏRDƏ 27 OKTYABR

BƏRDƏ: Vətən Müharibəsinin 8, 31 və 32-ci günləri

Zəfərimiz bütün dərdlərimizin dərmanı oldu

Bərdə hadisələrindən sonra artıq Böyük Zəfərə əlimizi uzatmaqla qata bilərdik. Hər gün cəbhədən gələn qələbə xəbərləri Gəncədə, Bərdədə, Tərtərdə dağıdılan əraziləri gözümüzün önündə qururdu, yaradırdı, əvvəlki vəziyyətinə gətirib çıxarırdı. Bu bir-birindən şad xəbərlər bölgələrimizdə dağıdılan evləri bərpa edirdi, pəncərələrindən işıq süzülürdü ətrafa. Onlar boş, viranə deyildilər. Sakinləri içəridə idi. Deyir-gülür, televizor qarşısında cəbhədən xəbərləri dinləyirdilər.

Heç bir qüvvə, heç bir hadisə Qarabağ uğrunda gedən müharibəyə, bu müharibənin qələbəsini anbaan gözləyən insanların əhval-ruhiyyəsinə mənfi təsir göstərə bilməzdi. İnsanlar Qarabağa qayıtmağa, həmin torpaqlarda əzizlərinin qəbirlərini ziyarət etməyə, bağlı qapıları açmağa, ciğirləri, yolları itmiş evlərinə öz duyğuları, hissləri ilə ciğir, yol açmağa tələsirdilər.

30 il öncə bu torpaqlardan zorla qovulmuş didərgin insanlar öz yurdlarına qayıdacaqlarını xəyal edirdilər. Didərginlikdə "torpaq-torpaq" deyib dünyasını dəyişən insanların ruhlarının şad olacağını düşünürdülər. 30 illik yükün bütün xalqın üzərindən götürülməyini, "işğal" kimi ağır sözün acısının bal kimi "azadlıq" sözü ilə əvəzləşəcəyini fikirləşirdilər. Ən əsası isə namus, şərəf məsələmizin həll olunacağını düşünürdülər.

Bərdə: üç gün mərmə yağışlı...

Bərdə müharibənin 8, 31 və 32-ci günləri ağır günlərini yaşadı. Bu qədim və gözəl diyarın dinc sakinləri mərmə yağışına məruz qaldılar. Şəhərləri düşmən raketinə tuş gəldi. Günahsız insanlar həyatlarını itirdi, ağır yaralandılar. Bərdəlilər bunu gözləməyirdi desək, yanlışdır. Çünki müharibənin geridə qalan 30 günündə ermənilər müharibə meydanından kənarda olan Tərtəri bombalamışdı, Gəncəyə paket atmışdı. Bu bölgələrimizdə də saysız sayda insanın həyatını itirməsinə və yaralanmasına, bu yerlərin çoxsaylı dağıntılara məruz qalmasına səbəb olmuşdular. Bütün bunları isə 44 günün hər anını, dəqiqəsini dördgözlə izləyən dünya görürdü, lakin səsinə çıxaranlar səsi batanlardan dəfələrlə az idi. 20 Yanvar, Xocalı faciələri kimi, tanış susunluq və durğunluq yenidən gündəmdə idi. Heç kim ermənin yerində oturtmağa çalışmırdı və demirdi ki, sən müharibə bölgəsindən nə üçün uzaqlaşsın, nə üçün dinc əhaliyə qarşı azğınlıq nümayiş etdirirsən? Axı Azərbaycan onların etdiyi hərəkətə bənzər birçə hərəkət belə etməmişdi və etməyəcəkdi. Çünki bizim dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandanımız həmişə xalqa müraciətlərində, xarici mətbuata müsahibələrində bildirirdi ki, biz öz ərazimizdə, öz torpaqlarımız üçün döyüşürük.

Bəli, 27 sentyabr 2020-ci il tarixdən Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələri beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini, 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyaları və onların Əlavə Protokollarını, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qərar və qətnamələrini, habelə elan edilmiş humanitar atəşkəs rejiminin tələblərini kobud şəkildə pozaraq

Azərbaycanın dinc əhalisini qəsdən hədəfə almaqla, döyüş əməliyyatlarının aparıldığı bölgəyə aidiyyəti olmayan şəhər və rayonlarımıza raket və ağır artilleriya zərbələri endirirdi. Oktyabrın 27 və 28-də isə iki gün ardarda onlar Bərdəni hədəfə almışdı. Oktyabrın 27-də Bərdə rayonunun Qarayusifli kəndinə paket hücumu nəticəsində 5 nəfər dünyasını dəyişdi. Oktyabrın 28-də isə Bərdə şəhərinin dinc sakinlərin sıx hərəkətdə olduğu və ticarət obyektlərinin kompakt yerləşdiyi əraziyə hər birinin içərisində 72 ədəd 9N235 sayılı, ümumilikdə 144 bombacıq olan "Smerç" tipli əməliyyat-taktiki təyinatlı 9M525 qəlpəli böyük dağıdıcı qüvvəyə malik ballistik "cluster" tipli 2 ədəd raket zərbələrinin endirilməsi nəticəsində 5-i qadın olmaqla, 21 nəfər həlak olmuş, 8-i uşaq, 15-i qadın olmaqla, 70 şəxs isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri almışdır.

Raket zərbələrinin təsirindən 30-dan artıq mülki infrastruktur obyektinə, dinc sakinlərə məxsus 20-dən artıq fərdi yaşayış evinə və 22 nəqliyyat vasitəsinə külli miqdarda ziyan dəymişdir.

Gəncəliklər kimi, bərdəlilər də...

Düşmənin Bərdəni iki gün hədəf alması müharibə bölgəsində olan əsgərlərimizin diqqətini heç də ayıra bilmədi. Əksinə onların hər dəfə bu cür hərəkətləri ordumuzun əsgərinə yeni bir qisas hissi bəxş edir, bu hadisələrin cavabının bir-bir düşməndən alınmasına stimül yaradırdı. Beləliklə, oktyabrın 27 və 28-də baş verən Bərdə hadisələri düşmənin nankorluğunu, acgözlüyünü, yoxsul xislətini ortaya qoyurdusa, azərbaycanlıların bu kimi hadisələrə böyük səbirlə, dəyanətlə yanaşdığını bəyan edirdi. Bütün dünya kənardan müharibənin hər iki tərəfini izləməklə onların

qiymətini verir, eyni zamanda gücünü də görürdü.

Bərdə hadisələrindən əvvəl baş verən Gəncə hadisələri necə ki, gəncəliklərin bir addım da olsa geri çəkilməsinə, onlarda mənəvi cəhətdən sınıma təsir edə bilmədi, bərdəlilər də eynilə... Onlar da gəncəliklər kimi mərd, məğrur dayandılar. Müharibə gedən ölkədə bu kimi hadisələrin baş verməsinin ola biləcəyini, bunu gözlədiklərini bildirdilər. Əzizlərinin heç bir günahı olmadan həyatlarını itirmələri onlar üçün acı olsa da, torpaqlarımızın azadlığının şiriniyini yaşamaq üçün bütün bunlara sinə gərməyi bacardılar. Dağıdılan ərazilərin dövlətimiz tərəfindən bərpa olunacağını əvvəlki illərdəki hadisələr zamanı görən insanlar bu dəfə də dövlətimizin gücünü hiss edərək ona güvəndilər. Güvənməkdə də yanlışmadılar. Hələ müharibənin bitməsinə günlərin qalmasına baxmayaraq dağıdılan ərazilərimizdə bərpa işləri başlanmışdı.

Xalq Zəfərə doğru yolçuluğa çıxmışdı. İnsanlar müzəffər Ali Baş Komandanın əmrini gözləyirdi. Uşaqlı-böyüklü, cavanlı-qacalı hər kəs döyüş meydanına yollanmağa, döyüşməyə, torpaqlarımızın azad olunmasına cəhd göstərirdi. Onları nə evlərinin, heyət-bacalarının, şəhər, kəndlərinin raketlə vurulması, nə də açılan səhərin sonunda gecələyəcəkləri evin olmaması qorxudurdu. Çünki bu xalqın səbri artıq kasasını aşmışdı. Erməni faşizminə son qoyulmalı, torpaqlarımız anası Azərbaycana qaytarılmalı idi. Bu xalqın əsrlərdən gələn mentaliteti-torpağın namus, şərəf məsələsi olmaq kimi dəyəri bərpa olunmalı idi. Bunun üçün bütün əzab-əziyyətə sinə gərməyi hər kəs qarşısına məqsəd qoymuşdu. Məqsədə çatmağa isə sayılı günlər qalırdı...

Bütün bu istək və arzuların reallığa qovuşmasına isə sayılı günlər qalırdı. Düşmən hər gün hərbi texnikasını, canlı qüvvəsini itirməklə torpaqlarımızdan geri çəkilir, torpaqlarımız milli ordumuzun nəzarətinə keçirdi. Deməli, qələbəni bizə yaxınlaşdırırdı. Və nəhayət, gözlədiyimiz həmin günü görmək bizlərə nəsib oldu. Noyabrın 10-da bu şad xəbəri 44 gündə bütün qələbə xəbərləri kimi yenə də dövlətimizin başçısından aldığımız Zəfər xəbərini aldığımız. Cəmi 44 gün çəkən müharibə bitdi. Düşmən qarşımızda ağ bayraqla təslim olduğunu bildirdi.

Qarabağ 30 ildən sonra azad oldu. Ərazi bütövlüyümüz bərpa olundu. Bütün bunlar üçün illərdən bəri böyük işlər həyata keçirən, bir gün torpaqlarımızın azad olunacağını bütün çıxışlarında, xalqa müraciətlərində bəyan edən və verdiyi sözü bizlər üçün reallığa çevirən dövlətimizin başçısına minnətdarıq. Ata vəsiyyətini gerçəkləşdirən, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edən Ali Baş Komandanımıza minnətdarıq.

Canı, qanı, həyatı bahasına bu qələbəni bizə yaşadan yüzlərlə şəhidimizə, qazimizə minnətdarıq. Onlar Qarabağı bizə yenidən bəxş edənlərdir. Lakin özləri Qarabağdan doymamış bu dünyadan köçməli oldular.

Zəfər tariximiz qürur tariximizdir. Hər il bax, beləcə, vərəqləyəcəyimiz, təhlil edəcəyimiz, anıb xatırlayacağımız, gələcək nəsillərə ərməğan edəcəyimiz bir tarixdir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət etsin. Nə yaxşı ki, var idilər. Nə yaxşı ki, analarımız belə oğullar doğmuşlar. Atalarımız belə övladlar tərbiyə etmişlər. Onlar bu xalqın milli sərvətidir. Namusu, şərəfidir...

Mətanət Məmmədova